

AMSTERDAM CENTER
FOR LANGUAGE AND
COMMUNICATION

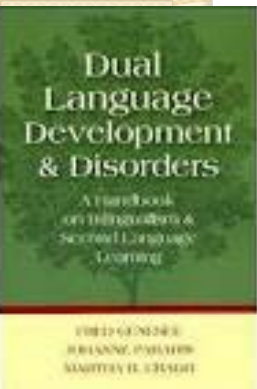
Meertaligheid en taalstoornissen

Jan de Jong
Universiteit van Amsterdam

Diagnostisch dilemma

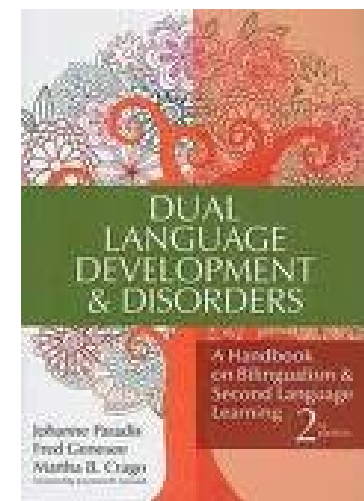
- In veel onderzoek: oppervlakkige overeenkomst tussen eentalige kinderen met SLI en tweetalige kinderen zonder SLI
- Gevolg: mogelijke misdiagnose
 - - *overdiagnose*: te veel kinderen krijgen de diagnose SLI
 - - *onderdiagnose*: kinderen met SLI worden niet herkend
- → Steeds meer onderzoek naar tweetaligheid en (S)LI

Steeds meer onderzoek naar tweetaligheid en SLI, in pagina's

- Genesee, Paradis & Crago, 2004
 - *Assessment and intervention for children with dual language disorders*, 22 pp.
- Paradis, Genesee & Crago, 2011
 - *Dual language and disorders*, 64 pp.
 - *Language impairment in dual language children*, 35 pp.
 - *Reading impairment...*, 29 pp.

Steeds meer onderzoek naar tweetaligheid en SLI: COST Action IS0804 (2009-2013)

- **Language Impairment in a Multilingual Society:
Linguistic Patterns and the Road to Assessment**

Bi-SLI

COST Action IS0804 (<http://www.bi-sli.org/>) samengevat

- Duur: 4 jaar
- 30 landen
- Rond 100 deelnemers
- 4 werkgroepen:
 - **Syntax and interfaces with morphology and semantics**
 - **Narrative and discourse**
 - **Lexical and phonological processing**
 - **Executive functions**

COST Action IS0804, een selectie van de opbrengst tot nu toe

- 4 werkgroepen:
 - **Syntax and interfaces with morphology and semantics → taken**
 - **Narrative and discourse → taken**
 - **Lexical and phonological processing? → taken: Non-word repetition, CDI**
 - **Executive functions → samenhang EF en (tweetalige) SLI**
 - **+ Vragenlijsten**

Syntax and interfaces with morphology and semantics

- Uitgangspunt: syntactische en morfologische aspecten die markeerders (kunnen) zijn van SLI
- N.B. Sommige symptomen zijn taalspecifiek
- **Taken** voor het uitlokken van:
 - - clitics (*vooral markeerder van SLI in Romaanse talen*)
 - Voorbeeld: Il le cache
 - - vraagwoordvragen
 - - bijzinnen
 - - naamvalsmorfologie (in: *Turks, Roemeens, Hongaars, Fins, Kroatisch, Duits*)
 - - werkwoordvervoeging

Syntax and interfaces with morphology and semantics

- **Sentence repetition:** zinsherhaaltaak
- Conti-Ramsden et al (2001): beste indicator van SLI (Hoge sensitiviteit en specificiteit)
- **Taken** ontwikkeld voor:
 - Albaans, Arabisch, Catalaans, Nederlands, Fins, Frans, Duits, Grieks, Hebreeuws, Italiaans, Litouws, Portugees, Russisch, Spaans, Zweeds, Turks
- Belangrijk: taalspecifieke structuren (denk aan sensitiviteit)

Syntax and interfaces with morphology and semantics

- *On-line processing task*
- Eerder genoemd: oppervlakkige overeenkomsten tussen eentalige kinderen met SLI en tweetalige kinderen zonder SLI – in de taal*productie*
- *Verwerking* kan onderscheiden tussen tweetaligheid (*processing* intact) en stoornis (*processing* gestoord)

Narratieve taken

- Gebruikte **verhalen**: *Cat story*, *Dog Story*; ook gebruikt: *Frog story* en *Bus story*
- Macrostructuur (plotelementen) en microstructuur (bv morfologie)
- Uit Italiaanse deelstudie met een- en tweetalige kinderen: *bij verhaalbegrip (macrostructuur) is de stoornis de cruciale factor, niet de tweetaligheid*

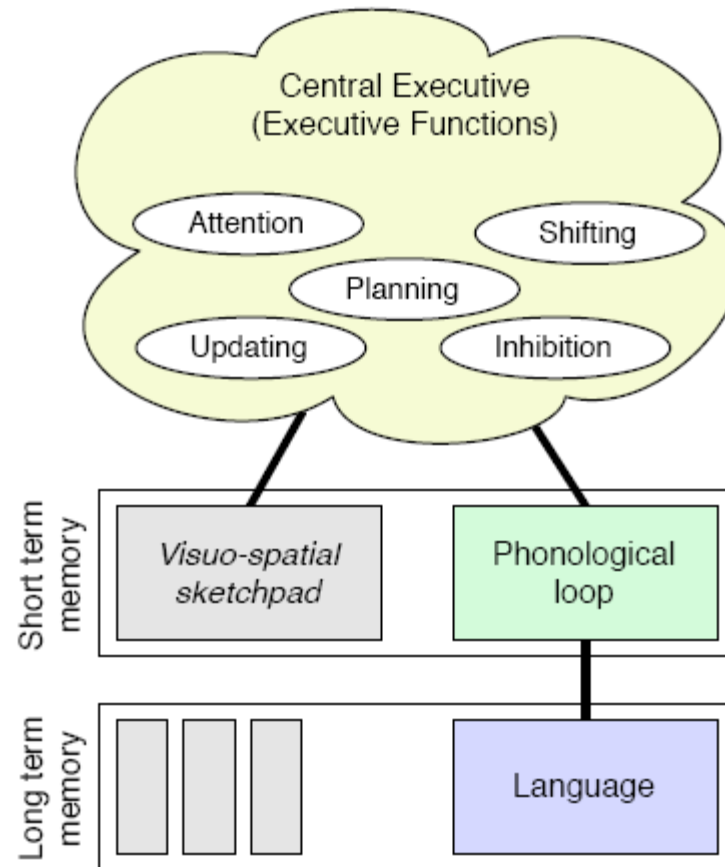
Non-word repetition (NWR)

- Maat voor fonologisch korte-termijngeheugen
- Literatuur Slechte score op NWR is markeerder van SLI
- NL versie: de Bree, Rispens en Gerrits (2007)
 - N.B. Discussie: meet NWR SLI of dyslexie?
- In COST versies voor: Hebreeuws, Fins, Cypriotisch Grieks, Litouws, Maltees, Turks, Frans, Duits, Arabisch, Luxemburgs, Servisch, Pools
- N.B. gevoelig voor fonologische eigenschappen van de testtaal

Lexicale taak, gebaseerd op McArthur CDI

- Woordenschat vaak eerste index voor taalstoornis
- Relatief eenvoudig af te nemen
- 33 talen, in verschillende stadia van voltooiing
- Informatie op: <http://words-psych.org/>

Executieve functies en taal

Executieve functies en taal

- Belangrijke uitgangspunten:
 - Uit onderzoek blijkt:
 - Executieve functies wellicht kwetsbaar bij SLI
 - Maar: Executieve functies wellicht beter bij tweetaligen → *compensatie?*
 - Voordeel: *Afname niet taalspecifiek*
 - N.B. Zie lezing vanmiddag van Ardi Roelofs

Executieve functies en taal

- COST-taken voor:
 - Working memory (*Roelofs: bijhouden*)
 - Inhibition (*Roelofs: inhiberen*)
 - Planning/Shifting (*Roelofs: schakelen*)
 - Fluency
- Voor COST vooral taken geselecteerd die gratis beschikbaar zijn

Questionnaires

- In Nederland: vragenlijst meertaligheid Blumenthal
- COST-vragenlijst gebaseerd op *Alberta Language Development Questionnaire (ALDEQ)* (google op: CHESL Centre ALDEQ) - vier bestanddelen:
 - *A. Early milestones*
 - *B. Current first language abilities*
 - *C. Behaviour patterns and activity preferences*
 - *D. Family history*
- Tweeledig doel:
 - Uniformiteit in verzamelen achtergrondinformatie voor wetenschappelijk onderzoek
 - Beschikbaar maken vragenlijst voor diagnostiek

Vervolg COST

- Eindconferentie in Krakau, 27-29 mei 2013
- Beschikbaar maken materiaal
- Presentatie in Nederland, 2013

Enkele gedachten over diagnostiek

- Suggesties Elin Thordardottir (in voorbereiding)
- Suggesties Kathryn Kohnert (boek, 2008)

Child referred from a clinic, a school, identified by screening? Document the procedure you are using			
Case history and background information collected (interview and/or questionnaire) Assessment of level and type of handicap			
SELECT FROM THE OPTIONS BELOW THE ONE THAT APPLIES TO YOUR SITUATION:			
1. FORMAL TESTS AVAILABLE in dominant or weaker lang.	2. TRANSLATED TESTS with no norms for target language	3. NO FORMAL TESTS, but diagnostic tradition in place	4. NO DIAGNOSTIC TRADITION
Cut-off criteria: Monol: - 1.25 SD Dom. Lang.: -1.5 SD Balanced:- 1.75 SD Weaker lang: -2.25 SD In 2 areas of language Collect detailed descriptive information on language level and case history information	Treat the test as informal assessment and use for descriptive purposes only. Do not refer to norms for the original language of the test. Go to option 3.	Use the diagnostic decision of experienced professionals. Document the basis for the decision. Collect detailed descriptive information on language level and case history information	Use the concept of significant difficulty in language with no other formal diagnosis or significant difficulty. Collect detailed descriptive information on language level and case history information
Collect language sample in both languages		Collect language sample in both languages	Collect language sample in both languages
Administer NWR in both languages		Administer NWR in both languages	Administer NWR in both languages
Hearing screening		Hearing screening	Hearing screening
Nonverbal cognition		Nonverbal cognition	Nonverbal cognition

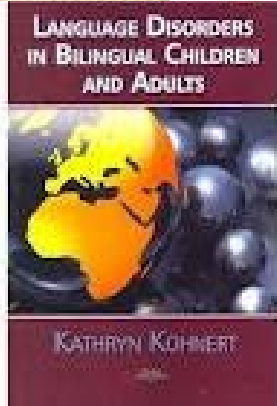
Prepared for BI-SLI Cost Action by Elin Thordardottir (2012).

En nu leesbaar:

Als er testen beschikbaar zijn in de dominante of 'zwakkere' taal, zijn mogelijke criteria:

- Bij monolinguale kinderen: -1.25 SD
- Bij tweetalige kinderen voor wie de testtaal de dominante taal is: -1.5 SD
- Bij kinderen die in beide talen even goed zijn: -1.75 SD
- Bij tweetalige kinderen voor wie de testtaal niet dominant is: -2.25
- (En alles in twee taaldomeinen)
- Thordardottir spreekt van 'a reasonable approximation based on evidence currently available', maar de test moet worden beoordeeld samen met de *case history*! → **Ter discussie!**

Kohnert (2008): Domain-general tegenover domain-specific

- *domain-general* processen (taalonaafhankelijk) kunnen relatief onafhankelijk van de taal gemeten worden
 - Denk aan:
 - meten van verwerkingscapaciteit
 - executieve functies
- hypothese: op zulke maten is er verschil tussen eentalig SLI en tweetalig niet-taalgestoord

Kohnert (2008): Domain-general tegenover domain-specific

-*domain-specific* (taalspecifiek)

Belangrijk: vind je daar verschil tussen de invloed van ervaring (taalinput; T2) en vaardigheid (SLI) L2 ?

Bij niet-taalgestoorde tweetalige kinderen: 'creatieve fouten'

Bij monolinguale kinderen met SLI: weglatingen van morfemen

Andere veronderstelling: grammaticaliteitsoordeel (goed? fout?) en taken voor *on-line processing* kunnen de twee groepen differentieren (Marinis)

Suggesties van Kohnert (2008)

- Niet op taal gebaseerde vergelijkingen *naast* op taal gebaseerde vergelijkingen
- Taken die op ervaring met taal zijn gebaseerd (*experience-dependent*) *naast* taken die gebaseerd zijn op verwerking *in real time* (*processing-dependent*). Denk aan taken met laag-frequente woorden, nonsenswoorden.
- De overlap tussen eentalige kinderen met en tweetalige kinderen zonder SLI is er voor ‘*experience-dependent language measures*’, maar *niet* voor ‘*processing dependent language tasks*’

PS Onderzoek naar tweetaligheid heeft ook iets anders bijgedragen:

Paradis et al (2011):

“Our general advice to parents and professionals is to **support**, in any way they can, the **dual language learning** of children with developmental language disorders”

De voortgang zit ‘m erin dat zulk advies kan worden ondersteund met wetenschappelijk onderzoek!